

DEEL III: RESULTATEN

In onze eerste onderzoeksvraag zochten we een antwoord op de vraag wat stalking feitelijk inhoudt in Vlaanderen. Hierbij vonden we het interessant te kijken naar de mate waarin stalkingslachtoffers geconfronteerd worden met bepaalde vormen van stalking. We hebben oorspronkelijk 35 items (35 vormen van stalkinggedragingen) gecodeerd op een zes puntenschaal. Toen we de frequentieverdeling van deze items nagingen, bleek dat de variatie in "ja-antwoorden" zo miniem was, dat het geen zin had om het als een continue schaal te beschouwen. We waren dus genoodzaakt om onze likertschaal te hercoderen naar een dichotome schaal. Dit betekent dat de gradaties (de mate van) van bepaalde stalkingvormen verloren zijn, maar dat we ons richten op het al dan niet hebben meegemaakt van een bepaalde vorm van stalking. In tabel 3.1 vindt u de procentuele verdeling van de vormen van stalking die slachtoffers uit onze steekproef (n=67) hebben meegemaakt.

Tabel 3.1: Procentuele verdeling van de vormen van stalking die slachtoffers uit onze steekproef (n=67) hebben meegemaakt

1.	Bedreigingen van de persoon	91 %
2.	(pogingen tot) manipulatie	90 %
3.	Verspreiding van leugens over het slachtoffer bij derden	88 %
4.	Geestelijke mishandeling	85 %
5.	Ongewenste telefoontjes	85 %
6.	Bespieding	84 %
7.	(pogingen tot) manipulatie van mensen die met het slachtoffer te maken hebben	84 %
8.	Rond woning van slachtoffer spoken	84 %
9.	Onder valse voorwendsels informatie over het slachtoffer inwinnen	79 %
10.	Belasteren van het slachtoffer bij mensen die met het slachtoffer te maken hebben	76 %
11.	Achternvolgingen	75 %
12.	Pogingen om het slachtoffer financieel aan de grond te krijgen	70 %
13.	Misbruik van allerlei juridische procedures	70 %
14.	Vernieling en beschadiging van bezittingen	69 %
15.	(pogingen) tot chantage	61 %
16.	Bedreigingen van familie en vrienden	61 %
17.	Andere vormen van stalking	51 %
18.	Buurt onderzoeken om belastend materiaal tegen het slachtoffer te verzamelen	49 %
19.	Lichamelijke mishandeling	48 %
20.	Diefstal	48 %
21.	Huis binnendringen	45 %
22.	Ongewenste dingen bezorgen (cadeautjes, bloemen,...)	37 %
23.	Dreigbrieven aan het slachtoffer gericht	34 %
24.	Post stelen	33 %
25.	Derden inschakelen om slachtoffers die op een onderduikadres verblijven op te sporen	30 %
26.	Liefdesbrieven sturen	21 %
27.	Dreigbrieven aan omgeving gericht	21 %

28.	Seksueel misbruik	21 %
29.	Plaatsing van valse berichten	19 %
30.	Opzettelijke aanrijdingen	19 %
31.	Vuilnis van het slachtoffer doorzoeken	15 %
32.	Bezorging van niet-gedane bestellingen, komst van niet-bestelde taxi's	8 %
33.	Ontvoering van zijn of haar kinderen	8 %
34.	Huis in brand steken	6 %
35.	Grafkransen laten bezorgen	2 %

We hebben ons tevens de vraag gesteld welke psychische en/of lichamelijke klachten stalkingslachtoffers ervaren en of ze significant verschillen in vergelijking met andere populaties. Om dit na te gaan werd gebruik gemaakt van een One-Sample T-test. In tabel 3.2 en tabel 3.3 worden de resultaten van de SCL-90 weergegeven voor onze vrouwelijke en mannelijke proefpersonen. We willen hierbij de opmerking maken dat we geen normen voor de Impact of Event Scale gevonden hebben. Er worden bijgevolg enkel normgemiddelden voor de SCL-90 weergegeven.

Tabel 3.2: Vergelijking van het gemiddelde (steekproef VROUWEN n=50) van de subschalen SCL-90 met het gemiddelde van de normale (Normgroep II) en de poliklinische populatie (Normgroep I)

NU	Gemiddelde pop. slachtoffers van Stalking VROUWEN (n=50)	Standaard-deviatie	In vergelijking met gemiddelde van de NORMALE POP.		In vergelijking met gemiddelde van de KLINISCHE POP.	
ANGST	26.03	9.77	14.6	hoog **	27.4	beneden gemiddeld
AGORAFOBIE	13.48	5.43	8.6	hoog **	14.9	gemiddeld
DEPRESSIE	37.26	13.77	23.8	hoog **	44.4	beneden * gemiddeld
SOM. KLACHTEN	26.70	10.90	18.7	hoog **	27.8	gemiddeld
INSUFFICIËNTIE	20.64	8.84	14.1	hoog **	22.2	gemiddeld
WANTROUWEN EN INTERPERSOONLIJKE SENSITIVITEIT	42.96	15.21	26.3	zeer hoog **	40.9	gemiddeld
HOSTILITEIT	10.04	3.17	7.6	hoog **	11.8	gemiddeld **
SLAAPPROBLEMEN	8.40	3.64	5.2	hoog **	8.0	gemiddeld
PSYCHONEUROTICISME NU (TOTAAL SCL-90)	185.54	58.43	128.9	hoog **	215.3	beneden * gemiddeld

* significant op 0.01 % niveau ($p < .001$)

** significant op 0.05 % niveau ($p < .0005$)

Wanneer we de gemiddelden van onze vrouwelijke proefpersonen vergelijken met de gemiddelden van de normale vrouwelijke populatie (tabel 3.2), scoren onze proefpersonen op de meeste subschalen van de SCL-90 significant *hoog tot zeer hoog*. We merken eveneens dat ze op verschillende subschalen van de SCL-90 (met name agorafobie, somatische klachten, insufficiëntie van denken en handelen, wantrouwen en interpersoonlijke sensitiviteit, hostiliteit, en slaapproblemen) zelfs *gemiddeld* scoren in vergelijking met *polyklinische psychiatrische patiënten*. Dit betekent dat de stalkingervaring een ernstige impact heeft op het psychisch en lichamelijk functioneren van onze vrouwelijke proefpersonen.

Tabel 3.3: Vergelijking van het gemiddelde (steekproef MANNEN n=17) van de subschalen SCL-90 met het gemiddelde van de normale (Normgroep II) en de poliklinische populatie (Normgroep I)

NU	Gemiddelde pop. slachtoffers van Stalking MANNEN (n=17)	Standaard-deviatie	In vergelijking met gemiddelde van de NORMALE POP.		In vergelijking met gemiddelde van de KLINISCHE POP.	
ANGST	21.59	6.59	13.0	zeer hoog ****	24.5	beneden gemiddeld
AGORAFOBIE	9.41	3.02	7.9	hoog	13.0	beneden **** gemiddeld
DEPRESSIE	36.88	12.89	20.7	zeer hoog ****	39.3	gemiddeld
SOM. KLACHTEN	25.00	8.92	16.6	hoog ***	25.4	gemiddeld
INSUFFICIËN-TIE	19.41	7.46	13.2	hoog **	21.2	beneden gemiddeld
WANTROUWEN EN INTERPERSOONLIJKE SENSITIVITEIT	38.94	11.08	24.6	zeer hoog ****	37.3	gemiddeld
HOSTILITEIT	10.88	3.30	7.5	hoog ***	11.3	boven gemiddeld
SLAAPPROBLEMEN	8.47	3.62	4.6	hoog ****	7.6	boven gemiddeld
PSYCHONEUROTICISME NU (TOTAAL SCL-90)	170.59	46.71	117.2	zeer hoog ****	196.4	beneden * gemiddeld

* significant op 5 % niveau ($p < .05$)

** significant op 0.5 % niveau ($p < .005$)

*** significant op 0.01 % niveau ($p < .001$)

**** significant op 0.05 % niveau ($p < .0005$)

Uit tabel 3.3 kunnen we afleiden dat onze mannelijke proefpersonen op de subschalen van de SCL-90 significant (behalve voor agorafobie) *hoog tot zeer hoog* scoren, in vergelijking met de gemiddelden van de normale mannelijke populatie. Wanneer we de gemiddelden van de subscores vergelijken met *polyklinische psychiatrische patiënten*, merken we dat er *gemiddeld* gescoord wordt op de subschalen depressie, somatische klachten en wantrouwen en interpersoonlijke sensitiviteit. De subschalen hostiliteit en slaapproblemen scoren zelfs *boven*

het gemiddelde van de klinische populatie. Dit betekent dat de stalkingervaring een ernstige invloed heeft op het lichamelijk en psychisch welbevinden van onze mannelijke proefpersonen.

Uit onze vorige bevinding blijkt dat stalkingslachtoffers ernstige psychische en/of lichamelijke ervaren. Om te kijken of de mate van psychoneuroticisme uit de periode vóór de stalking significant verschilt met de mate van psychoneuroticisme uit de huidige periode (waarbij de stalker al dan niet nog actief is), hebben we een gepaarde T-test uitgevoerd. De resultaten worden in tabel 3.4 beschreven.

Tabel 3.4: T- testen: Psychoneuroticisme vóór de periode van de stalking (pre)
Psychoneuroticisme (totaalscore SCL-90) nu

	PSYCHONEUROTICISME pre TOTAAL SCL-90		PSYCHONEUROTICISME nu TOTAAL SCL-90		T – waarde Df(66)
	Gem.	Std.	Gem.	Std.	
	122.12 a	44.31	181.75 b	55.74	
PSYCHONEUROTICISME pre - PSYCHONEUROTICISME nu					7.48 *

* significant op 0.05 % niveau ($p < .0005$)

De resultaten geven aan dat de mate van psychoneuroticisme uit de periode vóór de stalking significant verschilt met de mate van psychoneuroticisme uit de huidige periode (nu), $t(66) = 7.48$, $p < .0005$.

Om de lezer een idee te geven over de gemiddelden en de standaarddeviaties van de psychologische variabelen uit ons model, volgt in tabel 3.5 een overzicht. We geven dit telkens weer voor drie verschillende perioden, met name de periode vóór de stalking begon (pre), de eerste drie maanden van de stalking en de huidige periode (nu) waarbij de stalker al dan niet actief is. Soms hebben we enkel twee perioden (pre en nu) bevraagd.

Tabel 3.5: gemiddelden en standaarddeviaties van de psychologische variabelen uit het model van Moos en Schaefer (1993)

OMGEVING	MANNEN		VROUWEN	
	Gem.	Std.	Gem.	Std.
Levensstressoren PRE / 11 items	4.76 / 11	4.68	4.60 / 11	2.47
Levensstressoren NU / 11 items	3.82 / 11	2.10	3.80 / 11	2.44
Sociale steun PRE / 6 items	1.76 / 5	1.07	2.42 / 5	.86
Sociale steun DE EERSTE 3 MAANDEN VAN DE STALKING / 6 items	1.83 / 5	.92	2.64 / 5	.95
Sociale steun NU / 6 items	2.15 / 5	1.93	2.89 / 5	.96

PERSOONLIJK- HEIDSTREKKEN PRE	MANNEN		VROUWEN		In vergelijking met gemiddelde van pop. Research- context naar geslacht			
	Gem/ 60	Std.	Gem/ 60	Std.	MANNEN		VROUWEN	
Neuroticisme / 12 items	28.41	8.05	30.72	9.13	29.6	7.8	32.2	8.2
Extraversie / 12 items	44.29	7.75	44.24	7.54	39.8	6.5	40.3	6.6
Openheid / 12 items	38.12	5.31	38.56	6.92	35.4	6.6	36.3	6.3
Altruïsme / 12 items	42.29	7.66	45.82	6.17	42.5	5.1	45.1	5.0
Conscientieus- heid / 12 items	47.88	6.00	49.88	5.73	45.3	5.7	45.3	5.6

PERSOONLIJK- HEIDSTREKKEN DE EERSTE 3 MAANDEN VAN DE STALKING	MANNEN		VROUWEN		In vergelijking met gemiddelde van pop. Research- context naar geslacht			
	Gem / 60	Std.	Gem / 60	Std.	MANNEN		VROUWEN	
Neuroticisme / 12 items	34.06	9.28	42.64	9.47	29.6	7.8	32.2	8.2
Extraversie / 12 items	39.06	9.16	35.08	8.98	39.8	6.5	40.3	6.6
Openheid / 12 items	38.12	5.45	36.58	7.73	35.4	6.6	36.3	6.3
Altruïsme / 12 items	40.41	7.81	41.80	5.79	42.5	5.1	45.1	5.0
Conscientieus- heid / 12 items	44.35	9.44	42.72	8.71	45.3	5.7	45.3	5.6

PERSOONLIJK- HEIDSTREKKEN NU	MANNEN		VROUWEN		In vergelijking met gemiddelde van pop. Research- context naar geslacht			
	Gem / 60	Std.	Gem / 60	Std.	MANNEN		VROUWEN	
Neuroticisme / 12 items	37.71	8.18	37.00	9.19	29.6	7.8	32.2	8.2
Extraversie / 12 items	40.47	7.46	40.40	8.33	39.8	6.5	40.3	6.6
Openheid / 12 items	39.12	6.23	39.16	7.49	35.4	6.6	36.3	6.3
Altruïsme / 12 items	40.47	7.15	41.84	6.46	42.5	5.1	45.1	5.0
Conscientieus- heid / 12 items	45.65	6.45	47.72	7.15	45.3	5.7	45.3	5.6

	MANNEN		VROUWEN	
	Gem.	Std.	Gem.	Std.
TOTAAL STALKING / 35 items	16.24	5.66	18.12	5.87

APPRAISAL	MANNEN		VROUWEN	
	Gem.	Std.	Gem.	Std.
Externe locus / 9 items	2.95 / 5	.55	3.10 / 5	.68

INDIVIDUELE COPINGSTIJL PRE	MANNEN		VROUWEN	
	Gem.	Std.	Gem.	Std.
Actief aanpakken / 7 items	18.06 / 28	4.98	19.36 / 28	4.17
Palliatieve reactie / 8 items	14.82 / 32	3.84	18.50 / 32	4.26
Vermijden / afwachten / 8 items	14.47 / 32	4.33	16.36 / 32	4.48
Sociale steun zoeken / 6 items	10.94 / 24	3.11	13.84 / 24	5.09
Passief reactiepatroon / 7 items	9.88 / 28	3.06	11.24 / 28	3.24
Expressie van emoties / 3 items	5.06 / 12	2.14	5.90 / 12	2.24
Geruststellende gedachten / 5 items	11.06 / 20	2.63	13.76 / 20	3.01

INDIVIDUELE COPINGSTIJL DE EERSTE 3 MAANDEN VAN DE STALKING	MANNEN		VROUWEN	
	Gem.	Std.	Gem.	Std.
Actief aanpakken / 7 items	18.41 / 28	3.97	18.44 / 28	4.21
Palliatieve reactie / 8 items	17.18 / 32	3.30	18.64 / 32	4.22
Vermijden / afwachten / 8 items	16.18 / 32	3.78	17.38 / 32	4.48
Sociale steun zoeken / 6 items	14.65 / 24	3.52	16.20 / 24	4.91
Passief reactiepatroon / 7 items	15.06 / 28	5.33	18.28 / 28	4.27
Expressie van emoties / 3 items	6.53 / 12	1.94	8.28 / 12	2.32
Geruststellende gedachten / 5 items	10.71 / 20	2.44	11.84 / 20	4.01

INDIVIDUELE COPINGSTIJL NU	MANNEN		VROUWEN	
	Gem.	Std.	Gem.	Std.
Actief aanpakken / 7 items	18.65 / 28	4.03	20.30 / 28	3.28
Palliatieve reactie / 8 items	17.82 / 32	5.46	20.66 / 32	4.10
Vermijden / afwachten / 8 items	16.53 / 32	3.94	16.26 / 32	4.22
Sociale steun zoeken / 6 items	13.06 / 24	3.67	16.54 / 24	4.38
Passief reactiepatroon / 7 items	15.94 / 28	4.48	15.62 / 28	3.66
Expressie van emoties / 3 items	6.53 / 12	2.37	7.96 / 12	2.10
Geruststellende gedachten / 5 items	11.59 / 20	1.66	13.54 / 20	3.21

	MANNEN		VROUWEN	
	Gem.	Std.	Gem.	Std.
Intrusie / 7 items	16.00 / 28	5.26	18.40 / 28	4.24
Vermijding / 8 items	9.29 / 32	4.06	12.44 / 32	3.86
TOTAAL IES / 15 items	25.59 / 60	8.00	30.84 / 60	7.03

	MANNEN		VROUWEN	
	Gem.	Std.	Gem.	Std.
PSYCHONEUROTICISME PRE 81 items	109.76 / 405	37.60	126.32 / 405	45.96
PSYCHONEUROTICISME NU 81 items	170.59 / 405	46.71	185.54 / 405	58.43

We willen hierbij een opmerking maken over de impact van het trauma (de stalkingervaring). Volgens Horowitz'criteria (1982) wijst een totaalscore op de Impact of Event Scale die groter of gelijk is aan 19, op een noodlijdendheid. Uit tabel 3.5 kunnen we afleiden dat zowel onze mannelijke als onze vrouwelijke proefpersonen zeer hoge scores behalen die groter zijn dan 19. De mannen hebben een score van 25.59 (std. 8.00) en de vrouwen hebben een totaalscore van 30.84 (std. 7.03). Dit betekent dat de impact van de stalkingervaring zeer traumatisch is voor onze proefpersonen.

Volgende statistische analyses hebben betrekking op de psychologische variabelen uit ons model. We nemen het model van Moos & Schaefer (1993) als referentiepunt om een aantal onrechtstreekse en rechtstreekse hypothesen bij stalkingslachtoffers na te gaan. Hierbij dient de opmerking gemaakt te worden dat we steeds die psychologische variabelen (en een demografische variabele) nemen die betrekking hebben op de *huidige periode (nu)*, tenzij uitdrukkelijk vermeld wordt dat het over een andere periode gaat.

We stelden dat het cumulatieve effect van verschillende stalkinggedragingen, meer psychische en/of lichamelijke klachten met zich meebrengen. Om dit te toetsen hebben we gebruik gemaakt van een correlatie. De resultaten worden beschreven in tabel 3.6.

Tabel 3.6: correlatie tussen het cumulatieve effect van verschillende stalkinggedragingen (totaal stalking) en de mate van psychoneuroticisme (totaalscore SCL-90)

EVENT-RELATED FACTOR (de stalkingervaring)	PSYCHONEUROTICISME NU (Totaalscore SCL-90)	Totaalscore IES
Totaal stalking	.28 *	.44 **

* significant op 5 % niveau ($p < .05$)

** significant op 1 % niveau ($p < .01$)

We hebben inderdaad een positief significante correlatie gevonden tussen de totaalscore op stalking en de totaalscore van de SCL-90 (de mate van psychoneuroticisme) en de totaalscore van de IES. Dit betekent dat stalkingslachtoffers uit onze steekproef meer psychische en/of lichamelijke klachten zullen ervaren wanneer het cumulatieve effect van verschillende stalkinggedragingen groter is. Er kan ook gesteld worden dat de impact van het trauma groter zal zijn wanneer het cumulatieve effect van verschillende stalkinggedragingen hoger is. We willen nu onderzoeken welke subschalen van de SCL-90 significant zijn. We hebben hiervoor een correlatie uitgevoerd tussen de verschillende subschalen van de SCL-90 en de totaalschaal stalking.

Tabel 3.7: Correlaties tussen subschalen SCL-90 / IES (NU) en variabele "Totaal stalking"

SUBSCHALEN SCL-90 (nu)	TOTAAL STALKING
Angst	.35 **
Agorafobie	.38 ***
Depressie	.25 *
Som. Klachten	.27 *
Insufficiëntie	.20
Sensitiviteit	.11
Hostiliteit	.10
Slaapproblemen	.19

* significant op 5 % niveau ($p < .05$)

** significant op 0.5 % niveau ($p < .005$)

*** significant op 0.01 % niveau ($p < .001$)

Uit tabel 3.7 blijkt dat er significante positieve correlaties zijn tussen het cumulatieve effect van verschillende stalkinggedragingen en de subschalen angst, agorafobie, depressie, en somatische klachten. Dit betekent dat het cumulatieve effect van verschillende stalkinggedragingen voor de slachtoffers uit onze steekproef ($n=67$) gepaard gaat met hoge scores op deze subschalen.

3.1. Indirecte deelhypothesen

We willen nagaan of dit verband nog steeds zal blijven bestaan wanneer enkele andere variabelen uitgezuiverd of weggepartialiseerd worden. We willen met andere woorden onderzoeken of dit positief verband gemedieerd wordt door een aantal andere variabelen uit ons model, met name sociale steun, levensstressoren, persoonlijkheidstrekken, geslacht, de voorspelbaarheid en de controleerbaarheid van de stalkinggedragingen, de appraisal en de individuele copingstijl. Hierbij dient de opmerking gemaakt te worden dat het model van Moos & Schaefer de nadruk legt op de mediërende rol van de appraisal en de individuele copingstrategieën. We willen dan ook nagaan of de variabelen in verband staan met elkaar zoals dit in het model beschreven wordt. Om dit te onderzoeken voeren we een partiële correlatie uit waarvan de resultaten worden weergegeven in tabel 3.8.

Tabel 3.8 : Partiële correlaties

	PSYCHONEUROTICISME (Totaalscore SCL-90) NU	Totaalscore IES
TOTAAL STALKING	.28 *	.44 **
Uitgezuiverd voor OMGEVING		
Sociale steun (nu)	.29 *	.41 **
Levensstressoren (nu)	.25 *	.47 **
Uitgezuiverd voor PERSOONLIJKE FACTOREN (nu)		
<i>Persoonlijkheidstrekken</i>		
Neuroticisme	.33 **	.45 ***
Extraversie	.29 *	.44 ***
Openheid	.28 *	.45 ***
Altruïsme	.28 *	.44 ***
Conscientieusheid	.28 *	.44 ***
<i>Demografische variabele</i>		
Geslacht	.27 *	.42 ***
Uitgezuiverd voor VOORSPELBAARHEID	.22	.44 ***
Uitgezuiverd voor CONTROLEERBAARHEID	.28 *	.45 ***
Uitgezuiverd voor APPRAISAL		
Externe Locus	.26 *	.47 ***
Uitgezuiverd voor INDIVIDUELE COPINGSTIJL (nu)		
Actief aanpakken (ACT)	.27 *	.43 ***
Palliatieve reactie (PAL)	.28 *	.45 ***
Vermijden / afwachten (VER)	.28 *	.45 ***
Sociale steun zoeken (SOC)	.32 **	.45 ***
Passief reactiepatroon (PAS)	.25 *	.43 ***
Expressie van emoties (EXP)	.28 *	.44 ***
Geruststellende gedachten (GER)	.29 *	.49 ***

* significant op 5 % niveau ($p < .05$)

** significant op 1 % niveau ($p < .01$)

*** significant op 0.05 % niveau ($p < .0005$)

We vonden dat het cummulatieve effect van verschillende stalkinggedragingen wel degelijk een impact heeft op het psychisch en/of lichamelijk welbevinden. Tegen onze verwachtingen in, spelen andere variabelen, zoals de sociale steun die voor het stalkingslachtoffer ter beschikking staat, bijkomende levensstressoren, persoonlijkheidstrekken, geslacht, de controleerbaarheid van stalking, de externe locus en de verschillende copingstijlen, relatief weinig rol bij dit verband. De positieve correlatie tussen de totaalscore op stalking en de mate van psychische en/of lichamelijke klachten (totaalscore SCL-90 en totaalscore IES) blijft bestaan wanneer het gecontroleerd wordt voor deze verschillende psychologische variabelen. We hebben echter één psychologische variabele gevonden, met name de voorspelbaarheid van de stalkinggedragingen, waarbij het significant verband verdwijnt (voor de totaalschaal psychoneuroticisme). Toch kunnen we hier geen al te grote conclusies uit trekken, vermits de correlatie .22 bedraagt en dus zeer dicht tegen de waarden van de andere psychologische variabelen ligt. We kunnen hieruit besluiten dat de mate van psychoneuroticisme en de impact van het trauma vooral bepaald worden door het cummulatieve effect van verschillende stalkinggedragingen en dat andere psychologische variabelen relatief weinig rol spelen bij dit verband.

3.2. Directe deelhypothesen

Om onze rechtstreekse deelhypothesen te toetsen, hebben we correlaties en univariate analyses (ANOVA) uitgevoerd.

Met betrekking tot de omgeving voorspelden we:

- a) Hoe meer stalkingslachtoffers geconfronteerd worden met *levensstressoren* uit hun omgeving, hoe meer psychische en/of lichamelijke klachten ze zullen ervaren (hogere scores op de SCL-90 en de IES).
- b) Hoe minder *sociale steun* er voor stalkingslachtoffers ter beschikking staat, hoe meer psychische en/of lichamelijke klachten ze zullen ervaren.

De resultaten worden weergegeven in tabel 3.9.

Tabel 3.9: Correlaties tussen totaalscores SCL-90 / IES en de psychologische variabele 'omgeving' uit ons model

DE OMGEVING (NU)	PSYCHONEUROTICISME (Totaalscore SCL-90)	IES-SCORE (Trauma)
Levensstressoren	.14	-.01
Sociale steun	-.07	.34 *

* significant op 0.5 % niveau ($p < .005$)

Noch het cummulatieve effect van verschillende levensstressoren, noch het cummulatieve effect van sociale steun vertonen een significant positief verband met de totaalscore psychoneuroticisme. Bovendien werd er ook geen significant positief verband gevonden tussen het cummulatieve effect van levensstressoren en de totaalscore IES. Bovenstaande

subhypothesen kunnen dus niet bevestigd worden. We hebben wel een significante correlatie gevonden tussen sociale steun en de totaalscore op de Impact of Event Scale. Tegen onze verwachtingen in is deze correlatie positief. Dit betekent dat stalkingslachtoffers een hogere score zullen behalen op de IES wanneer ze meer sociale steun krijgen. We kunnen dit ook omgekeerd interpreteren, namelijk hoe groter de impact van het trauma, hoe meer sociale steun stalkingslachtoffers krijgen.

Met betrekking tot de persoonlijkheid voorspelden we:

- c) Hoe hoger de score op de persoonlijkheidstrek 'neuroticisme', hoe meer psychische en/of lichamelijke klachten stalkingslachtoffers zullen ervaren.
- d) Hoe hoger de score op de persoonlijkheidstrek 'extraversie', hoe minder psychische en/of lichamelijke klachten stalkingslachtoffers zullen ervaren.

Belangrijk hierbij is de opmerking dat de scores op neuroticisme en extraversie veranderen na een stalkingervaring bij onze proefpersonen (zie bovenstaande tabel 3.5). Om deze reden gebruiken we zowel de scores op neuroticisme en extraversie uit de periode vóór de stalking (pre) en uit de huidige periode (nu). De resultaten worden weergegeven in tabel 3.10

Tabel 3.10: Correlaties tussen totaalscores SCL-90 / IES en de psychologische variabele 'persoonlijkheid' uit ons model

DE PERSOONLIJKHEID (Persoonlijkheidstrekken)	PSYCHONEUROTICISME (Totaalscore SCL-90)	IES-SCORE (Trauma)
Neuroticisme PRE	.06	.13
Extraversie PRE	.08	.08
Neuroticisme NU	.47 **	.11
Extraversie NU	-.28 *	.03

* significant op 5 % niveau ($p < .05$)

** significant op 0.05 % niveau ($p < .0005$)

Wanneer we de scores van de persoonlijkheidstrekken (neuroticisme en extraversie) nemen uit de periode vóór de stalking kan er geen significant verband gevonden worden met de totaalscore op psychoneuroticisme. We kunnen wel stellen dat de scores op neuroticisme en extraversie veranderen na een stalkingervaring. Wanneer we deze scores gebruiken werd er wel een significant positief verband gevonden tussen neuroticisme en de totaalscore van de SCL-90 en een significant negatief verband tussen extraversie en de totaalscore op psychoneuroticisme.

Met betrekking tot de demografische variabele 'geslacht' voorspelden we:

- e) Vrouwelijke stalkingslachtoffers zullen meer psychische en/of lichamelijke klachten ervaren dan mannelijke slachtoffers van stalking. De resultaten van de univariate analyses worden weergegeven in tabel 3.11 en 3.12.

Tabel 3.11: Univariate analyse (ANOVA) afhankelijke variabele totaalscore SCL-90 en onafhankelijke variabele "geslacht"

NU	MANNEN		VROUWEN		F-WAARDE Df(1,66)
	Gem.	Std.	Gem.	Std.	
Totaalscore SCL-90	170.59	46.71	185.54	58.43	.91

Uit tabel 3.11 kunnen we afleiden dat er geen significante verschillen kunnen gevonden worden tussen mannen en vrouwen op de totaalschaal Psychoneuroticisme.

Tabel 3.12: Univariate analyse (ANOVA) afhankelijke variabele subscores IES en onafhankelijke variabele "geslacht"

NU	MANNEN		VROUWEN		F-WAARDE Df(1,66)
	Gemiddelde	Std.	Gemiddelde	Std.	
Intrusie IES	16.00	5.26	18.40	4.24	3.59
Vermijding IES	9.29	4.06	12.44	3.86	8.23 *

* significant op 1 % niveau ($p < .01$)

Univariate analyses tonen significante verschillen voor de subschaal Vermijding, $F(1,66) = 8.23$, $p < .01$, in die zin dat onze vrouwelijke populatie een hogere score behaalt op deze subschaal in vergelijking met onze mannelijke populatie. Dit betekent dat vrouwen meer dan mannen bepaalde situaties gaan vermijden na een stalkingervaring.

Met betrekking tot de event-related factor (de stalkingervaring) voorspelden we:

f) Mensen die langer gestalkt worden, zullen meer psychische en/of lichamelijke klachten vertonen dan mensen die minder lang gestalkt worden. Om deze hypothese te toetsen deden we een univariate analyse. De resultaten van de analyses worden beschreven in tabel 3.13 en 3.14.

Tabel 3.13: Univariate analyse (ANOVA) afhankelijke variabele totaalscore SCL-90 en onafhankelijke variabele "duur van de stalking"

DUUR STALKING	meer dan 5 jaar / tss. 4 en 5 jaar		tss. 3 en 4 jaar / tss. 2 en 3 jaar		tss. 1 en 2 jaar / tss. 1 jaar en 6 mnd / minder dan 6 mnd.		F-WAARDE Df(2,66)
	Gem.	Std.	Gem.	Std.	Gem.	Std.	
Totaalscore SCL-90	182.17	52.26	176.56	50.92	184.95	65.12	.10

Een univariate analyse toont significante verschillen aan voor de totaalscore op de Impact of Event Scale, $F(3,66) = 4.28, p < .001$.

Post hoc (Tuckey) testen tonen aan dat de categorie 'ex-partner' verschilt van de categorie 'meerdere stalkers gelijktijdig' voor de totaalscore Impact of Event Scale, in die zin dat de categorie 'ex-partner' hoger scoort dan de categorie 'meerdere stalkers gelijktijdig'. Deze testen tonen eveneens aan dat de categorie 'andere categorieën van stalkers' verschilt van de categorie 'meerdere stalkers gelijktijdig' in die zin dat de variabele 'andere categorieën van stalkers' hoger scoort op de totaalscore IES.

h) Hoe meer voorspelbaar de handelingen van de stalker zijn, hoe minder psychische en/of lichamelijke klachten stalkingslachtoffers zullen ervaren.

i) Hoe meer controleerbaar de handelingen van de stalker zijn, hoe minder psychische en/of lichamelijke klachten stalkingslachtoffers zullen ervaren.

Om deze hypothesen te toetsen voeren we een correlatie uit. De resultaten worden in tabel 3.17 beschreven.

Tabel 3.17: Correlaties tussen totaalscores SCL-90 / IES en de psychologische variabelen 'de mate van voorspelbaarheid van de stalkinggedragingen en de mate van controleerbaarheid van de stalkinggedragingen'

EVENT-RELATED FACTOR (de stalkingervaring)	PSYCHONEUROTICISME (Totaalscore SCL-90)	IES-SCORE (Trauma)
Mate van voorspelbaarheid	-.34 *	- .03
Mate van controleerbaarheid	.01	.15

* significant op 5 % niveau ($p < .05$)

Zoals we voorspeld hebben, kan er een significant negatief verband gevonden worden tussen de mate van voorspelbaarheid van de stalkinggedragingen en de totaalscore op psychoneuroticisme. Tegen onze verwachtingen in, kan er geen significant verband gevonden worden tussen de mate van controleerbaarheid van stalkinggedragingen en de totaalscores van de SCL-90 en de IES. Er kan bovendien ook geen significant negatief verband gevonden tussen de mate van voorspelbaarheid en de totaalscore IES.

We zouden hierbij de opmerking willen maken dat we geen rechtstreekse hypothesen hebben gesteld voor de appraisal en de individuele copingstijl, enerzijds omdat het model van Moos en Schaefer de nadruk legt op de mediërende functie van deze factoren en anderzijds om onze kanskapitalisatie te beperken.

Vervolgens toetsen we een aantal hypothesen die niet bepaald uitgaan van het model.

j) We willen nagaan of de persoonlijkheid van onze proefpersonen verandert door het meemaken van een intrusieve stalkingervaring. We hebben hierbij telkens de scores van de vijf persoonlijkheidstrekken voor drie verschillende perioden vergeleken. Om dit na te gaan,

hebben we een aantal gepaarde T-testen uitgevoerd waarvan de resultaten worden weergegeven in volgende tabellen.

Tabel 3.18: T- testen: Neuroticisme voor de periode van de stalking (pre)
Neuroticisme de eerste 3 maanden van de stalking
Neuroticisme nu

	NEUROTICISME pre		NEUROTICISME de eerste 3 maanden van de stalking		NEUROTICISME nu		t-waarde Df(66)
	Gem.	Std.	Gem.	Std.	Gem.	Std.	
	30.13 a	8.87	40.46 b	10.08	36.42 c	8.94	
Npre – N3							8.73 ***
N3 - Nnu							3.60**
Npre – Nnu							5.65*

* significant op 1 % niveau ($p < .01$)

** significant op 0.01 % niveau ($p < .001$)

*** significant op 0.05 % niveau ($p < .0005$)

Een T-test wijst uit dat er een significant verschil kan gevonden worden tussen de score op neuroticisme vóór de periode van de stalking (pre) en de eerste drie maanden van de stalking, $t(66) = 8.73$, $p < .0005$. Er bestaat ook een significant verschil tussen de score op neuroticisme de eerste drie maanden van de stalking en de huidige periode (nu), $t(66) = 3.60$, $p < .001$. Er kan eveneens een significant verschil gevonden worden tussen de score op neuroticisme vóór de periode van de stalking en de huidige periode, $t(66) = 5.65$, $p < .01$.

Tabel 3.19: T- testen: Extraversie voor de periode van de stalking (pre)
Extraversie de eerste 3 maanden van de stalking
Extraversie nu

	EXTRAVERSIE pre		EXTRAVERSIE de eerste 3 maanden van de stalking		EXTRAVERSIE nu		t-waarde Df(66)
	Gem.	Std.	Gem.	Std.	Gem.	Std.	
	44.25 a	7.53	36.09 b	9.12	40.42 c	8.06	
Epre – E3							-8.18 *
E3 - Enu							- 4.45 *
Epre – Enu							-5.02 *

* significant op 0.05 % niveau ($p < .0005$)

Een T-test wijst uit dat er een significant verschil kan gevonden worden tussen de score op extraversie vóór de periode van de stalking (pre) en de eerste drie maanden van de stalking, $t(66) = -8.18$, $p < .0005$. Er bestaat ook een significant verschil tussen de score op extraversie de eerste drie maanden van de stalking en de huidige periode (nu), $t(66) = -4.45$, $p < .0005$. Er kan eveneens een significant verschil gevonden worden tussen de score op extraversie vóór de periode van de stalking en de huidige periode, $t(66) = -5.02$, $p < .0005$.

Tabel 3.20: T- testen: Openheid voor de periode van de stalking (pre)
Openheid de eerste 3 maanden van de stalking
Openheid nu

	OPENHEID pre		OPENHEID de eerste 3 maanden van de stalking		OPENHEID nu		t-waarde Df(66)
	Gem.	Std.	Gem.	Std.	Gem.	Std.	
	38.45 b	6.52	36.97 a	7.21	39.15 b	7.15	
Opre – O3							-2.42 *
O3 - Onu							-3.99 **
Opre – Onu							1.76

* significant op 5 % niveau ($p < .05$)

** significant op 0.05 % niveau ($p < .0005$)

Een T-test wijst uit dat er een significant verschil kan gevonden worden tussen de score op openheid vóór de periode van de stalking (pre) en de eerste drie maanden van de stalking, $t(66) = -2.42$, $p < .05$. Er bestaat ook een significant verschil tussen de score op openheid de eerste drie maanden van de stalking en de huidige periode (nu), $t(66) = -3.99$, $p < .0005$. Er kan geen significant verschil gevonden worden tussen de score op openheid vóór de periode van de stalking en de huidige periode.

Tabel 3.21: T- testen: Altruïsme voor de periode van de stalking (pre)
Altruïsme de eerste 3 maanden van de stalking
Altruïsme nu

	ALTRUISME pre		ALTRUISME de eerste 3 maanden van de stalking		ALTRUISME Nu		t-waarde Df(66)
	Gem.	Std.	Gem.	Std.	Gem.	Std.	
	44.93 a	6.70	41.45 b	6.33	41.49 b	6.61	
Apre – A3							-5.94 *
A3 - Anu							-.09
Apre – Anu							-6.39 *

* significant op 0.05 % niveau ($p < .0005$)

Een T-test wijst uit dat er een significant verschil kan gevonden worden tussen de score op altruïsme vóór de periode van de stalking (pre) en de eerste drie maanden van de stalking, $t(66) = -5.94$, $p < .0005$. Er kon geen significant verschil gevonden worden tussen de score op altruïsme de eerste drie maanden van de stalking en de huidige periode (nu). Er kan eveneens een significant verschil gevonden worden tussen de score op altruïsme vóór de periode van de stalking en de huidige periode, $t(66) = -6.39$, $p < .0005$.

Tabel 3.22: T- testen: Conscientieusheid voor de periode van de stalking (pre)
Conscientieusheid de eerste 3 maanden van de stalking
Conscientieusheid nu

	CONSCIEN- TIEUSHEID pre		CONSCIENTIEUS- HEID de eerste 3 maanden van de stalking		CONSCIENTIEUS- HEID Nu		t-waarde Df(66)
	Gem.	Std.	Gem.	Std.	Gem.	Std.	
	49.37 a	5.82	43.13 b	8.86	47.19 c	6.99	
Cpre – C3							-5.90 **
C3 - Cnu							-3.79 **
Cpre – Cnu							-3.14 *

* significant op 0.5 % niveau ($p < .005$)

** significant op 0.05 % niveau ($p < .0005$)

Een T-test wijst uit dat er een significant verschil kan gevonden worden tussen de score op conscientieusheid vóór de periode van de stalking (pre) en de eerste drie maanden van de stalking, $t(66) = -5.90$, $p < .0005$. Er bestaat ook een significant verschil tussen de score op conscientieusheid de eerste drie maanden van de stalking en de huidige periode (nu), $t(66) = -3.79$, $p < .0005$. Er kan eveneens een significant verschil gevonden worden tussen de score op conscientieusheid vóór de periode van de stalking en de huidige periode, $t(66) = -3.14$, $p < .005$.

k) Stalkingslachtoffers die achtervolgd worden door hun stalker, zullen meer symptomen voor posttraumatische stressstoornis ervaren. Deze hypothese wordt met een univariate analyse nagegaan.

Tabel 3.23: Univariate analyse (ANOVA) afhankelijke variabele totaalscore IES en onafhankelijke variabele "achtervolging"

	Slachtoffers die achtervolgd worden		Slachtoffers die niet achtervolgd worden		F- WAARDE Df(1,66)
	Gem.	Std.	Gem.	Std.	
Totaalscore IES	31.10	6.96	24.53	7.55	10.84 *

* significant op 0.5 % niveau ($p < .005$)

De resultaten tonen significante verschillen tussen slachtoffers die achtervolgd worden en slachtoffers die niet achtervolgd worden voor de totaalscore op de Impact of Event Scale, $F(1,66) = 10.84$, $p < .005$. De impact van het trauma zal dus groter zijn bij slachtoffers die achtervolgd worden dan bij slachtoffers die niet achtervolgd worden.

1) Stalkingslachtoffers die een voorgaande relatie met hun stalker hebben gehad, zullen meer te maken krijgen met gewelddadige handelingen van hun stalker dan slachtoffers die een andere soort relatie met hun stalker hebben. We toetsen deze hypothese met een univariate analyse. De resultaten worden in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 3.24: Univariate analyse (ANOVA) afhankelijke variabele totaalscore geweld en onafhankelijke variabele "definiëring van de relatie met de stalker"

RELATIE MET DE STALKER	Ex-partner		Buur		meerdere stalkers gelijktijdig		andere categorieën van stalkers		F- WAARDE Df(3,66)
	Gem.	Std.	Gem.	Std.	Gem.	Std.	Gem.	Std.	
Geweld	6.63 a	2.74	4.69	2.95	3.80 b	2.30	4.64	2.92	2.91 *

* significant op 5 % niveau ($p < .05$)

Een univariate analyse toont significante verschillen voor de totaalscore geweld, al naargelang de relatie die het stalkingslachtoffer met de stalker heeft, $F(3,66) = 2.91$, $p < .05$. Post hoc (Tuckey) testen tonen aan dat de categorie 'ex-partner' verschilt van de categorie 'meerdere stalkers gelijktijdig' voor de totaalschaal geweld, in die zin dat de categorie 'ex-partner' hoger scoort.